

'Iedereen heeft supermooie verhalen te vertellen'

'Samen leren we hoe je jezelf kunt zijn en hoe je omgaat met emoties. In het theater, maar ook in echte leven.'

Aan het woord is Sanne Arbouw. Samen met Merel van Lieshout leidt zij theatergezelschap Speels Collectief. Het collectief bestaat uit professionals en amateurs, studenten en afgestudeerden, mensen met en zonder beperking.

Er is een intensieve samenwerking met Siza. Sanne vertelt over wat ze doet, waarom en hoe.

'De meeste spelers van Speels Collectief komen van Siza. Tijdens de stage van mijn opleiding Docent Theater aan de ArtEZ Hogeschool voor de Kunsten heb ik veel gewerkt met cliënten van Siza. Daar is het contact al ontstaan. Dat contact is er nu nog steeds, intensief zelfs. Nu werken we samen met stagiaires van de HAN Social Work en van verschillende kunstopleidingen.

We zijn een diverse groep, soms een beetje ongeregeld. We trekken ons niet zo veel aan van de normen en waarden die in de theaterwereld en daarbuiten gelden; we kleuren graag buiten de lijntjes en doen wat wij op dat moment goed vinden.

De afgelopen jaren hebben we het bewerkstelligd op eigen initiatief; sinds kort zijn we een stichting.'

Anders denken

'Ik heb veel gewerkt met spelers uit 'bijzondere' groepen, mensen die niet vanzelfsprekend in aanraking komen met kunst en cultuur: mensen met een achtergrond van vluchteling, met ouderen en met mensen met een zorgachtergrond.

We werken met wie we zijn. Iedereen heeft waardevolle dagbestedingsinvulling nodig. Wij ook. Het gaat om de waarde: van betekenis zijn, meedoen.

Wat we met ons spel graag willen, is dat toeschouwers gaan nadenken, anders gaan denken over mensen met beperking. In de voorstellingen die we maken, krijg je andere rolmodellen te zien dan in het hedendaagse theatraanbod. Het zijn de verhalen van onze spelers, uit hun leven. We laten zien dat iedereen supermooie verhalen heeft.

Het liefst willen we de hele wereld veranderen. Maar om te beginnen willen we dat kunst en cultuur toegankelijk zijn voor iedereen.'

Verskillend

'In principe kan iedereen meedoen met Speels Collectief. Het enige wat we vragen is dat je openstaat om nieuwe dingen te proberen. Daarnaast is het fijn als je affiniteit hebt met theater. We werken echt collectief: we maken het stuk samen.

Van mij vraagt het voortdurend creativiteit: hoe breng ik iedereen bij elkaar in een stuk, hoe krijg ik ieders inbreng erin? Het leukste is om alle ideeën bij de spelers op te halen. Voor theater is het mooi dat iedereen verschillend is, maar soms is het ook zoeken. We hebben te maken met mensen die door hun beperking een verschillende spanningsboog hebben.'

Samenwerken met Siza

'We kwamen in 2019 in contact met Diana Rodenburg van Siza. Zij was bezig met het opzetten van leerwerkplaatsen voor studenten van de HAN en zocht naar een bijzondere manier om die te

introduceren. In januari 2020 speelden we tijdens een grote bijeenkomst de voorstelling *Interval* voor studenten en docenten van de HAN en voor medewerkers van Siza. Met Diana zijn we verder in gesprek gegaan over hoe we nog meer kunnen samenwerken.'

(Speels Collectief speelt *Interval* – 29 januari 2020)

'We werken nu samen met Siza aan twee projecten.

In het eerste project gaan we onderzoeken of we ook samenwerkingspartner van Siza kunnen worden bij dagbesteding en arbeidstoeleiding. Als je speelt, leer je jezelf kennen. Je bent bezig met vragen als 'wat vind ik leuk en belangrijk', maar ook met naar elkaar luisteren en keuzes maken. Dat zijn vaardigheden die belangrijk zijn voor (maatschappelijk) participatie. Participatie kan op verschillende niveaus plaatsvinden. Het gaat over meedoen in elkaars leven, meedoen in de culturele wereld en meedoen in de samenleving als geheel. Als we een samenwerkingspartner dagbesteding en arbeidstoeleiding worden, vraagt dat van ons en Siza de nodige inspanningen. Maar volgens mij gaat het lukken. Voor dit project hebben we een subsidie aangevraagd. Daarnaast loopt ook nog een innovatieaanvraag vanuit de provincie. Die gaat over het bevorderen van sociaal-artistieke praktijken en het ontwikkelen van een online kanaal, waarin cliënten artistieke dagbesteding kunnen krijgen. Veel mensen zitten op dit moment thuis. Met een online kanaal kunnen zij vanuit huis toch participeren, zich creatief ontwikkelen, contact hebben met anderen en een fijne dag beleven. Rock en Rolstoel Producties is hier ook bij betrokken. En: op dit moment al zijn we bezig met inspiratiesessies voor cliënten en medewerkers van Siza. We zoeken jullie op!'

Verbinden tijdens corona

'Nu tijdens de coronacrisis kunnen we niet meer met elkaar oefenen en repeteren, dus we zoeken andere manieren. We doen online oefeningen met elkaar of gaan bij locaties langs. De spelers missen de wekelijkse bijeenkomsten in de oefenruimte van ArtEZ erg. We kunnen niet bij ze op bezoek komen, maar we kunnen wel op de stoep iets met elkaar doen. Theater maken of dansen in de tuin of zingen onder het balkon.

Als we dat dan doen met de spelers, dan haken vaak ook begeleiders en andere cliënten aan. Daar maken we filmpjes van, zodat de andere spelers en iedereen kan zien dat we doorgaan. We zetten die filmpjes bijvoorbeeld op onze sociale media of op de Siza Vrijwilligerspagina.'

'Er zijn locaties waar de bewoners buiten in de tuin al op ons wachten. We krijgen vaak een heel warm welkom. Het is per locatie bekijken hoe we het kunnen organiseren. Voor ons is het zoeken: waar woont iedereen en wat kunnen we daar doen? Ik merk dat iedereen erg enthousiast is.

Wat we doen in de locaties? We laten iets zien, bijvoorbeeld een dans of improvisatie. Daarna doen we een oefening met iedereen die mee wil doen. Dat werkt activerend en al snel doet iedereen mee.

Het kan natuurlijk niet bij iedere woonlocatie. Twee makers (een docente dans en een docente theater) maken bij ons een nieuwe afstudeervoorstelling. Ze zijn van plan om een soort drive-through-voorstelling te maken. De toeschouwer rijdt dan langs een aantal locaties en krijgt bij iedere locatie een inkijkje hoe het leven van de bewoners daar is op dit moment, door middel van een theater-, dans- of muziekscène. Onderweg luistert de toeschouwer naar een podcast met verhalen en lievelingsmuziek van de spelers. Een road trip!

Het gaat erom te blijven verbinden met elkaar. Ook met andere afdelingen. Zo gaan we ook kijken of we kunnen samenwerken met Rock en Rolstoel Producties en Atelier24.'

(Speels collectief op locatie)

Toekijken is niet toegestaan

'Ik merk dat onze benadering iets teweeg brengt bij hoe de spelers in de maatschappij staan. Spelers zeggen: 'Ik kom nu niet meer alleen maar mensen met een beperking tegen.'

Na een voorstelling voeren we altijd een nagesprek met het publiek en dan zijn zij in de lead. Doorgaans zien mensen deze groep niet en dan is het mooi dat juist zij de workshop geven. Het maakt ze sterk!

Doordat ze theater maken vanuit hun eigen inbreng en verhalen, leren ze veel: hoe kun je jezelf zijn en hoe ga je om met emoties, in het theater, maar ook in echte leven.'

'We creëren altijd een interactief programma voor of na de voorstelling. Het publiek krijgt een ervaring. Theater is ook een ervaring. Je kunt delen, ontroeren, herkennen. Dat brengt je verder in het leven. Ik zeg vaak: Alleen toekijken is bij ons niet toegestaan.'

Ontroering bij mijzelf

'Door mijn werk met Speels Collectief is mijn beeld van de samenleving veranderd, merk ik. Wat er ontstaat en wat ik buiten om mij heen zie, verrast me vaak. Ik merk ook ontroering bij mijzelf. Soms voel ik woede om hoe de wereld in elkaar zit. Dan wil ik me ervoor inzetten dat er kansen zijn voor iedereen. Dan wil ik op zoek naar een nieuwe vaktaal: hoe kunnen we elkaar begrijpen? Je hebt elkaar en elkaars taal nodig om samen te werken. Dat vind ik een leerzame zoektocht. Ik heb veel bijzondere ervaringen met de groep en er zijn dingen die ik nooit zal vergeten. Zeker in deze tijd van corona. In het collectief zitten twee cliënten die een relatie met elkaar hebben. Zij wonen niet bij elkaar en kunnen elkaar in deze coronacrisis niet zien. Al weken niet. Hun verhaal is zo indringend en aangrijpend. Daar moeten we echt iets mee.

Ook belangrijk: ik leer onze spelers op een andere manier kennen. We krijgen veel filmpjes van onze spelers binnen. Door het videobellen en door de bezoeken op de stoep krijgen we een inkijkje in ieders leefwereld. We leren elkaars wereld kennen en dat vind ik erg waardevol!

'Er ontstaan spontane dingen. Het geeft een kick als de ontmoeting lukt, als de sfeer omslaat en we mensen weten te activeren. Dat lukte bijvoorbeeld goed bij de aftrap van jullie Leerwerkplaatsen in januari 2020. We speelden onze voorstelling *Interval* en na de nabespreking deden we oefeningen met jullie. Vervolgens schoven onze spelers aan bij jullie werkgroepjes om mee te brainstormen over de leerwerkplaatsen. Ze droegen echt iets bij en waren 'gewoon' onderdeel van de groep, ook al zagen we elkaar voor het eerst.'

'O en er zijn kleine dingen die me altijd bij zullen blijven. We hadden laatst een online ontmoeting met elkaar. Na afloop kreeg ik een voicemailbericht van een speler: 'Sanne, het was zo bijzonder, ik voelde me zo super. Dit helpt mij tegen mijn eenzaamheid. Het is bijna net alsof we elkaar in het echt ontmoeten.' Dat is zo mooi.'

Meedoen?

'Je kunt altijd bij ons meedoen. Het hoeft niet altijd voor langere tijd te zijn. Je bent altijd welkom om een keer te komen kijken of te proeven of dit iets oor je is. Ook medewerkers van Siza kunnen meedoen. Of als je een idee voor ons hebt, ben je ook van harte welkom.'

Contact met Speels Collectief?

E: contact@speelscollectief.nl

M: 0 619 592 909

Website: www.speelscollectief.nl

Instagram: [speelscollectief](https://www.instagram.com/speelscollectief)

Facebook: <https://www.facebook.com/speelscollectief/>

YouTube: https://www.youtube.com/channel/UCS21xexneE2UjH9ZRM6_ipA

=

Bas Langereis

Project- en managementondersteuner bij Siza

Juni 2020

=====

Citaten van de spelers

Van het Instagram van Speels Collectief

'Ik ben de afgelopen repetities voor een scene voor het eerst uit mijn rolstoel gegaan. Rollen en dansen over de vloer. Het was een uitdaging en het ging supergoed!' (Henk-Jan)

'Elke keer weer een feest om naartoe te gaan.' (Lea, stagiaire)

'Voor mij is het even uit de werkelijkheid stappen. Dat werkt voor mij bevrijdend.' (Frank)

'Als er veel gebeurt en er zijn muzikanten in de voorstelling, dan krijg ik daar energie van.' (Joanne)

'Ik hou van theater spelen, het is grappig. Ik lach met iedereen samen op het toneel. Ik wil leren spelen met het publiek, aandacht voor het publiek, in concentratie en zonder te lachen. Soms moet ik nog een beetje lachen.' (Stanley)

'Speels Collectief voelt als thuiskomen, een plek waar je jezelf ontdekt.' (Eva, social worker)

'Je leert bij Speels Collectief niet alleen om iemand te spelen, maar ook om jezelf te zijn.' (Hendrie)

'Ik had nooit durven dromen dat ik dit zou kunnen. Maar door deze groep krijg je het gevoel dat alles mag en kan. Daar ga je je sterk door voelen en kom je verder in het leven.' (Beppie)